

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 184 (XXVIII) — Nr. 346

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 5 mai 2016

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
DECRETE		
469.	— Decret privind conferirea Ordinului Național <i>Steaua României</i> în grad de <i>Mare Ofițer</i>	2
470.	— Decret privind conferirea Ordinului <i>Meritul Cultural</i> în grad de <i>Cavaler</i>	2
471.	— Decret privind conferirea Ordinului <i>Meritul Cultural</i> în grad de <i>Cavaler</i>	2–3
476.	— Decret pentru numirea în funcție a unui consilier prezidențial	3
477.	— Decret privind conferirea Ordinului Național <i>Steaua României</i> în grad de <i>Mare Ofițer</i>	3
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
	Decizia nr. 48 din 16 februarie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală	4–6
	Decizia nr. 60 din 16 februarie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali	6–8
	Decizia nr. 62 din 16 februarie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap	8–10
	Decizia nr. 95 din 25 februarie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor	10–12
	Decizia nr. 96 din 25 februarie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii	13–16

D E C R E T E**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI****D E C R E T****privind conferirea Ordinului Național *Steaua României*
în grad de *Mare Ofițer***

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 6 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 11/1998 pentru reînstituirea Ordinului Național „Steaua României”, republicată, cu modificările ulterioare, având în vedere propunerea ministrului apărării naționale,

în semn de înaltă apreciere pentru contribuția deosebită avută la întărirea securității României în cadrul Alianței Tratatului Atlanticului de Nord, pentru eforturile depuse în vederea creșterii prezenței aliate pe teritoriul țării noastre, precum și pentru planificarea și implementarea Operației „Atlantic Resolve” și a Inițiativei Statelor Unite ale Americii de Asigurare Europeană pe teritoriul României și în regiunea Mării Negre,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se conferă Ordinul Național *Steaua Breedlove*, comandantul aliat suprem din Europa și *României* în grad de *Mare Ofițer*, cu însemn pentru comandant al Comandamentului Statelor Unite ale Americii militari, domnului general cu patru stele Philip Mark pentru Europa.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 4 mai 2016.
Nr. 469.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind conferirea Ordinului *Meritul Cultural* în grad de *Cavaler***

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 7 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Legii nr. 8/2003 privind Ordinul „Meritul Cultural” și Medalia „Meritul Cultural”, cu modificările ulterioare, având în vedere propunerea ministrului culturii,

în semn de apreciere a contribuției remarcabile la creșterea prestigiului artei spectacolului, pentru implicarea deosebită în promovarea teatrului și cinematografului românești atât în țară, cât și în străinătate,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se conferă Ordinul *Meritul Cultural* în grad de *Cavaler*, categoria D „Arta spectacolului”:

— domnului Radu Afrim, regizor;	— domnului Sorin Leoveanu, actor;
— domnului Constantin Cojocaru, actor;	— domnului Marius Manole, actor;
— doamnei Gianina Cărbunariu, dramaturg și regizor;	— doamnei Varvara Cătălina (Vava) Ștefănescu, coregraf și dansator.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 4 mai 2016.
Nr. 470.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind conferirea Ordinului *Meritul Cultural* în grad de *Cavaler***

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 7 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Legii nr. 8/2003 privind Ordinul „Meritul Cultural” și Medalia „Meritul Cultural”, cu modificările ulterioare,

cu prilejul aniversării a 140 de ani de la înființare, în semn de înaltă apreciere pentru activitatea publicistică de înaltă ținută, în jurul căreia s-a coagulat, în spiritul valorilor și al dialogului ideilor, o elită remarcabilă ce a contribuit la dezvoltarea spațiului cultural și civic din România,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se conferă Ordinul *Meritul Cultural* în grad de *Cavaler*, categoria F „Promovarea culturii”, publicației „Timpul”.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

**În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.**

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 4 mai 2016.
Nr. 471.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

pentru numirea în funcție a unui consilier prezidențial

În temeiul art. 94 lit. c) și al art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată, precum și al art. 3 alin. (1) și art. 4 alin. (1) din Legea nr. 47/1994 privind serviciile din subordinea Președintelui României, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Începând cu data de 6 mai 2016, domnul Bogdan-Lucian Aurescu se numește în funcția de consilier prezidențial.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 5 mai 2016.
Nr. 476.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

**privind conferirea Ordinului Național *Steaua României*
în grad de *Mare Ofițer***

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 6 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 11/1998 pentru reinstituirea Ordinului Național „Steaua României”, republicată, cu modificările ulterioare,

având în vedere propunerea ministrului afacerilor externe,

în semn de înaltă apreciere pentru promovarea activă a culturii și a valorilor românești, pentru înalta ținută morală de care a dat dovadă de-a lungul întregii sale cariere,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul Național *Steaua României* în grad de *Mare Ofițer* domnului Norman Manea, scriitor.

Art. 2. — La data publicării prezentului decret, Decretul nr. 419/2016, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 303 din 20 aprilie 2016, își încetează efectele.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

**În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.**

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 5 mai 2016.
Nr. 477.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 48**

din 16 februarie 2016

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 539 alin. (2)
din Codul de procedură penală**

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ioan Șoman în Dosarul nr. 2/30/2015 al Tribunalului Timiș — Secția I civilă, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.030 D/2015.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, ca neîntemeiată. Se arată că textul criticat preia conținutul art. 504 alin. 3 din Codul de procedură penală din 1968, text care a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate, din perspectiva unor critici similare. Se solicită menținerea jurisprudenței Curții Constituționale în această materie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 21 mai 2015, pronunțată în Dosarul nr. 2/30/2015, **Tribunalul Timiș — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Ioan Șoman într-o cauză având ca obiect soluționarea unei cereri de acordare a unor despăgubiri pentru executarea unei măsuri preventive privative de libertate nelegale.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține că textul criticat încalcă accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, precum și prevederile art. 5 paragraful 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Se arată că acestea din urmă condiționează acordarea de despăgubiri doar de existența unei arestări nelegale, nu și de existența unei hotărâri judecătorești prin care să se constate necesitatea nelegalității reținerii sau arestării. Se arată că cerința criticată este absurdă, întrucât, în situația în care instanța investită cu soluționarea fondului pronunță achitarea sau încetarea procesului penal, aceasta nu este obligată să se pronunțe, în cuprinsul hotărârii, asupra unei măsuri preventive care nu mai este în curs de executare. Se susține că, din economia dispozițiilor art. 399 din Codul de procedură penală, rezultă că instanța este obligată să se pronunțe asupra

măsurilor preventive care nu mai sunt în curs de executare doar în situația în care dispune condamnarea. Se mai arată că nu există o rațiune care să justifice condiția analizată, care apare drept o condiție suplimentară, prin raportare la rigorile dreptului comun în materia răspunderii delictuale a celui vinovat și a reparării prejudiciului. În consecință, se apreciază că cercetarea condiției nelegalității măsurii preventive trebuie lăsată la latitudinea instanței investite cu soluționarea cererii de despăgubire.

6. **Tribunalul Timiș — Secția I civilă** apreciază că petentul este nemulțumit, în realitate, de modul în care au fost interpretate și aplicate, în prezenta cauză, dispozițiile legale criticate, aspect ce reprezintă atribuția exclusivă a instanțelor de judecată. Se face trimitere în acest sens la jurisprudența Curții Constituționale. Se arată, pe de altă parte, că accesul liber la justiție nu este un drept absolut, putând fi supus de către legiuitor unor restricții, și că impunerea condiției constatării nelegalității măsurii preventive privative de libertate prin hotărâre judecătorească nu este de natură a contraveni acestui drept.

7. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: „*Privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei.*”.

11. Se susține că textul criticat încalcă prevederile constituționale ale art. 21 alin. (1)—(3) cu privire la accesul liber la justiție și la dreptul la un proces echitabil și dispozițiile art. 5 paragraful 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, potrivit art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, legiuitorul a condiționat repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate de stabilirea acesteia prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de

drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei, după caz. Această condiționare dă naștere, în sarcina organelor judiciare anterior referite, unei obligații de a se pronunța prin încheieri definitive, conform textului criticat, cu privire la caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate dispuse pe parcursul procesului penal, inclusiv în etapele anterioare celei în care se pronunță hotărârea definitivă și care au făcut obiectul controlului pe calea contestației, sau care ar fi putut fi contestate, conform prevederilor art. 204—206 din Codul de procedură penală. De asemenea, aceasta presupune obligația instanței de judecată care se pronunță prin hotărâre definitivă asupra cauzei de a stabili caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate.

13. Curtea reține că dispozițiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt similare prevederilor art. 504 alin. 3 din Codul de procedură penală din 1968, care au fost suspuse controlului de constituționalitate prin Decizia nr. 417 din 14 octombrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.044 din 11 noiembrie 2004, Decizia nr. 221 din 21 aprilie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 516 din 17 iunie 2005, și Decizia nr. 78 din 5 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 152 din 28 februarie 2008, prin care s-a constatat că textul de lege criticat este o concretizare a principiului constituțional prevăzut de art. 52 alin. (3) din Constituție, conform căruia „Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii [...]” și, pe cale de consecință, realizarea dreptului la repararea de către stat a pagubei cauzate prin erorile judiciare are loc în condițiile legii. Prin aceleași decizii, Curtea a reținut că prevederile art. 504 alin. 3 din Codul de procedură penală din 1968 nu numai că nu îngăduiesc accesul liber la justiție, ci instituie tocmai normele procedurale necesare exercitării acestui drept, fiind în deplină concordanță și cu dispozițiile constituționale ale art. 126 alin. (2), în temeiul cărora procedura de judecată este prevăzută numai prin lege. De asemenea, Curtea a statuat în aceleași decizii că reglementarea expresă a actelor procedurale prin care se constată încălcarea libertății individuale nu este de natură a limita accesul liber la justiție al acelor persoane care nu se regăsesc în unul din cazurile enumerate în art. 504 alin. 3 din Codul de procedură penală din 1968, acestea având posibilitatea de a-și valorifica dreptul în justiție pe alte căi legale, dar în condițiile legii și urmând procedura prevăzută de lege.

14. Curtea constată că atribuirea de către legiuitor a competenței de a se pronunța asupra legalității măsurilor preventive privative de libertate organelor judiciare care se pronunță în ultimă instanță în cauzele penale, a fost realizată în exercitarea competenței sale constituționale prevăzută la art. 61 alin. (1) din Constituție. Totodată, Curtea reține că stabilirea, prin dispozițiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, a condiției de admisibilitate pentru obținerea despăgubirilor în fața instanței civile, criticate de autor, este în acord cu prevederile art. 126 alin. (2) din Constituție, conform cărora competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

15. De asemenea, Curtea reține că, potrivit art. 5 paragraful 5 din Convenție, orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor aceluiași art. 5, are dreptul la reparații, paragraful 5 al art. 5 din Convenție fiind imediat următor celui care prevede că orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.

16. În aplicarea normelor europene anterior referite, prin Hotărârea din 12 decembrie 2002, pronunțată în Cauza *N. C. împotriva Italiei*, paragraful 49, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dispozițiile art. 5 paragraful 5 din Convenție sunt aplicabile în cazul unei privări de libertate în condiții contrare prevederilor paragrafului 1 al acestui articol. S-a arătat, de asemenea, că dreptul la reparații prevăzut la paragraful 5 al art. 5 din Convenție presupune ca **încălcarea dispozițiilor unuia dintre celelalte paragrafe să fie stabilită, fie de către o instanță națională, fie de către o instituție prevăzută prin Convenție**. Prin aceeași hotărâre, paragraful 52, se arată că dreptul la reparații, garantat prin art. 5 paragraful 5 din Convenție, trebuie asigurat, în mod efectiv, **cu un suficient grad de certitudine**. De asemenea, prin Hotărârea din 27 septembrie 1990, pronunțată în Cauza *Wassink împotriva Olandei*, paragraful 37, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că **statelor contractante nu le este interzisă condiționarea acordării unei indemnizații de dovada ce trebuie făcută de către cel interesat care a suferit un prejudiciu** rezultat din această încălcare, întrucât, în domeniul art. 5 paragraful 5 calitatea de victimă este de conceput chiar în absența unui prejudiciu, dar nu există obligația de reparare, fără să existe prejudiciu material sau moral ce are a fi reparat. În acest sens, dispozițiile art. 5 din Convenție condiționează acest drept la reparație de **necesitatea stabilirii unei detenții ilegale**, din perspectiva dispozițiilor art. 5 paragrafele 1—4, care consacră detenția legitimă. Astfel, în Hotărârea din 3 iunie 2003, pronunțată în Cauza *Pantea împotriva României*, paragraful 301, și dispoziitivul hotărârii, pct. 3—6, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat atât încălcarea art. 5 paragraful 1 (arestarea fără existența unor rațiuni plauzibile că s-ar sustrage urmării penale, după comiterea unei infracțiuni) și, deopotrivă, încălcarea dispozițiilor art. 5 paragraful 3 (deținerea a fost ordonată de o persoană care nu avea calitatea de „magistrat”, în sensul Convenției, și că persoana nu a fost condusă „de îndată” în fața unui asemenea magistrat), precum și încălcarea art. 5 paragraful 4 (deoarece tribunalul nu a statuat într-un termen scurt cu privire la legalitatea deținerii sale), dar și a art. 5 paragraful 5 (pentru a nu fi obținut reparație pentru detenție ilegală în dreptul intern), suma acordată petentului cu titlu de despăgubiri fiind una *globală*, însă cu temeuri juridice diferite, dar care se integrează dispozițiilor art. 5 din Convenție și susțin protejarea dreptului la libertate și siguranță ca drept fundamental al omului.

17. Având în vedere, pe de o parte, condiționarea acordării reparațiilor garantate prin art. 5 paragraful 5 din Convenție de constatarea de către o instanță națională a încălcării dispozițiilor art. 5 paragrafele 2—4 din Convenție, iar, pe de altă parte, cerința de asigurare efectivă cu un suficient grad de certitudine la nivel național a dreptului la reparații astfel garantat, Curtea constată că obligația organelor judiciare, prevăzute la art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, de a se pronunța, prin hotărârile definitive pe care le pronunță, cu privire la legalitatea măsurilor preventive privative de libertate dispuse pe parcursul procesului penal este în acord cu standardul de protecție prevăzut la art. 5 din Convenție. În acest sens, Curtea constată că dreptul la reparare a pagubei în cazul privării nelegale de libertate, prevăzut la art. 539 din Codul de procedură penală constituie o preluare, prin normele procesuale penale naționale, a dispozițiilor art. 5 paragraful 5 din Convenție. De asemenea, Curtea reține că standardul de protecție prevăzut prin art. 5 paragraful 5 din Convenție este unul minim, statele membre fiind îndreptățite să ofere, prin legislația internă, o protecție juridică sporită libertății individuale, prin reglementarea dreptului la reparații și în alte situații decât cele expres rezultate din norma de la art. 5 paragraful 5 din Convenție.

18. Curtea reține, însă, că modalitatea în care organele judiciare enumerate în cuprinsul dispozițiilor art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală își îndeplinesc această obligație nu constituie o problemă de constituționalitate a textului criticat, ci reprezintă un aspect ce vizează interpretarea și aplicarea legii.

19. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A. d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Ioan Șoman în Dosarul nr. 2/30/2015 al Tribunalului Timiș — Secția I civilă și constată că dispozițiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Decizia se comunică Tribunalului Timiș — Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Definitivă și general obligatorie. Pronunțată în ședința din data de 16 februarie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Cristina Teodora Pop

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 60
din 16 februarie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel-Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Patricia Marilena Ionea	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, excepție ridicată de Mihail Anatoli în Dosarul nr. 2.356/88/2014 al Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.597D/2015.

2. La apelul nominal lipsește autorul excepției și partea Consiliul Local al Municipiului Tulcea, prin primar, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției ca neîntemeiată. În acest sens, amintește cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 655 din 13 octombrie 2015.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Decizia civilă nr. 955 din 1 octombrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 2.356/88/2014, **Curtea de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (4) din Legea**

nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali. Excepția a fost ridicată de Anatoli Mihail cu prilejul soluționării recursului formulat împotriva Sentinței civile nr. 562 din 8 aprilie 2015, pronunțată de Tribunalul Tulcea în Dosarul nr. 2.356/88/2014, având ca obiect cererea de anulare a Hotărârii nr. 153 din 27 noiembrie 2014, adoptată de Consiliul Local al Municipiului Tulcea, prin care s-a constatat încetarea de drept a mandatului de consilier local al autorului excepției de neconstituționalitate.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține, în esență, că dispozițiile de lege criticate sunt contrare prevederilor art. 21 alin. (1)—(3) din Constituție. Astfel, arată că imposibilitatea exercitării căilor de atac împotriva unei hotărâri judecătorești prin care se soluționează cauza echivalează cu încălcarea accesului liber la justiție și a dreptului la un proces echitabil. Consideră că existența căilor de atac și posibilitatea de a le exercita constituie o garanție a dreptului de apărare și dă certitudine părților că dreptul lor nu este compromis prin pronunțarea unei hotărâri nelegale și netemeinice, ceea ce asigură încrederea în justiție și determină o poziție activă în cadrul procesului. Simplul fapt de a putea sesiza o instanță de judecată nu satisface în mod necesar imperativele art. 21 din Constituție. În acest sens amintește că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, nu este suficientă posibilitatea formală de a demara o acțiune în justiție, ci este necesar ca accesul la justiție să fie efectiv. De asemenea, arată că lipsa oricărei căi de atac împotriva hotărârii pronunțate de instanța fondului duce la absolutizarea prezumției de legalitate și temeinicie a sentinței civile și implicit a actului administrativ atacat. Din contră, posibilitatea de a recurge la căile de atac reprezintă o garanție împotriva arbitrarului judecătoresc, asigurând responsabilizarea primei instanțe de a pune toată grija în actul de judecată, în strângerea materialului probator și în motivarea convingătoare și completă a soluției.

6. În continuare, autorul excepției arată că textul de lege criticat creează o discriminare având ca temei obiectul litigiului, întrucât, spre deosebire de alte persoane, care au dreptul la mai

multe grade de jurisdicție, consilierul local aflat în ipoteza art. 9 alin. (2) lit. c)—e) și h¹) din Legea nr. 393/2004 nu poate exercita decât dreptul la un singur grad de jurisdicție.

7. Totodată, autorul consideră că restrângerea adusă exercițiului dreptului de acces la justiție nu respectă condițiile art. 53 alin. (2) teza finală din Constituție, referitoare la proporționalitatea și caracterul nediscriminator al măsurii restrângerii.

8. În sfârșit, susține că textul de lege criticat este contrar art. 129 din Constituție, referitor la exercitarea căilor de atac. În acest sens, arată că sintagma „*în condițiile legii*” din acest articol constituțional se referă la condițiile procedurale de exercitare a căilor de atac și nu are în vedere imposibilitatea exercitării oricărei căi de atac împotriva hotărârilor judecătorești prin care se soluționează fondul cauzei. Mai învederează și faptul că nu există o cale administrativă prealabilă de atac a hotărârii consiliului local referitoare la constatarea încetării mandatului de consilier local pentru ipotezele prevăzute de art. 9 alin. (2) lit. c)—e) și h¹) din Legea nr. 393/2004.

9. **Curtea de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal**, invocând cele reținute de Curtea Constituțională prin deciziile nr. 273 din 24 februarie 2009 și nr. 799 din 3 iunie 2010, arată că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată.

10. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

11. **Guvernul**, invocând jurisprudența în materie a Curții Constituționale, arată că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată.

12. **Avocatul Poporului**, făcând de asemenea trimitere la deciziile Curții Constituționale nr. 655 din 13 octombrie 2015 și nr. 799 din 3 iunie 2010, consideră că dispozițiile de lege criticate sunt constituționale.

13. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

14. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. Potrivit încheierii de sesizare, obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 7 octombrie 2004, cu modificările și completările ulterioare, dispoziții care au următorul cuprins: „*În cazurile prevăzute la alin. (2) lit. c)—e) și h¹), hotărârea consiliului poate fi atacată de consilier, la instanța de contencios administrativ, în termen de 10 zile de la comunicare. Instanța se va pronunța în termen de cel mult 30 de zile. În acest caz, procedura prealabilă nu se mai efectuează, iar hotărârea primei instanțe este definitivă și irevocabilă.*”

16. Analizând motivarea autorului excepției, Curtea constată că acesta critică doar dispozițiile art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004, întrucât numai acestea se referă la caracterul definitiv și irevocabil al hotărârii pronunțate de prima instanță de contencios administrativ, astfel că instanța de contencios constituțional urmează a se pronunța numai cu privire la constituționalitatea acestor dispoziții de lege.

17. Autorul excepției susține că dispozițiile de lege criticate sunt contrare următoarelor texte din Constituție: art. 21 alin. (1)—(3) referitor la accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, art. 124 referitor la înfăptuirea justiției și art. 129 referitor la folosirea căilor de atac. De asemenea, susține că sunt înfrânte dispozițiile art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, potrivit dispozițiilor art. 8 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 30 mai 2012, „*De la data intrării în vigoare a Codului de procedură civilă, referirile din cuprinsul actelor normative la hotărârea judecătorească «definitivă și irevocabilă» sau, după caz, «irevocabilă» se vor înțelege ca fiind făcute la hotărârea judecătorească «definitivă»*”. Aceste dispoziții sunt aplicabile în prezenta cauză, întrucât litigiul în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate a început la data de 23 decembrie 2014, ulterior intrării în vigoare a Codului de procedură civilă din 2010. Curtea apreciază însă că aceste modificări nu înlătură soluția legislativă criticată de autorul excepției, astfel că urmează a se pronunța cu privire la constituționalitatea dispozițiilor art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004, cu care a fost sesizată.

19. Cât privește dispozițiile de lege criticate, Curtea constată că acestea au mai fost analizate prin prisma unor critici asemănătoare celor invocate în prezenta cauză. Astfel, prin Decizia nr. 655 din 13 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 864 din 19 noiembrie 2015, Decizia nr. 273 din 24 februarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 13 aprilie 2009, și Decizia nr. 799 din 3 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 490 din 16 iulie 2010, Curtea Constituțională a reținut că „*reglementarea unor reguli speciale de procedură în materie electorală este justificată pentru a asigura stabilitatea în funcționarea autorităților administrației publice locale și desfășurarea activității lor specifice într-un cadru de normalitate*”. De asemenea, a constatat că „*acestea sunt și rațiunile pentru care, de pildă, dispozițiile art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 instituie o excepție de la regula parcurgerii procedurii prealabile, specifică contenciosului administrativ. Prin urmare, caracterul definitiv și irevocabil al hotărârii pronunțate, în primă instanță, de instanța de contencios administrativ, prin care este soluționată acțiunea formulată de consilier împotriva hotărârilor consiliului privind cazurile de încetare de drept a mandatului, înainte de expirarea duratei normale a acestuia, prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. c)—e) și h¹), nu este de natură să contravină normelor art. 129 din Constituție. De altfel, obligativitatea asigurării unui dublu grad de jurisdicție, astfel încât hotărârea primei instanțe să fie examinată de către o jurisdicție superioară, subzistă doar în materie penală, potrivit art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar dreptul la un recurs efectiv, exercitat în fața unei instanțe naționale, garantat de art. 13 din Convenție oricărei persoane, este asigurat, de vreme ce art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 reglementează accesul consilierului la instanța de contencios administrativ pentru soluționarea acțiunii îndreptate împotriva unui act al unei autorități administrative prin care pretinde încălcarea unui drept sau interes legitim al său*”.

20. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să justifice reconsiderarea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale, considerentele și soluțiile deciziilor amintite își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

21. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A. d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Mihail Anatoli în Dosarul nr. 2.356/88/2014 al Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 16 februarie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Patricia Marilena Ionea

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 62

din 16 februarie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel-Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Patricia Marilena Ionea	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, excepție ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dâmbovița în Dosarul nr. 14.214/3/2012 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția a II-a civilă și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.618D/2015.

2. La apelul nominal lipsesc autorul excepției și părțile Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 1 și Consiliul Județean Dâmbovița, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune să se facă apelul și în Dosarul nr. 1.777D/2015, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a aceluiași dispoziții de lege, excepție ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dâmbovița în Dosarul nr. 26.563/281/2011 al Tribunalului Prahova — Secția I civilă.

4. La apelul nominal lipsesc autorul excepției și părțile Consiliul Județean Dâmbovița și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova — Centrul de Îngrijire prin

Terapie Ocupațională pentru Persoanele Adulte cu Handicap Urlați, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Curtea, având în vedere obiectul excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în dosarele nr. 1.618D/2015 și nr. 1.777D/2015, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu conexarea dosarelor. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr. 1.777D/2015 la Dosarul nr. 1.618D/2015, care este primul înregistrat.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. De altfel, consideră că criticile invocate vizează mai mult probleme de aplicare și interpretare a legii. Totodată, invocă și cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 266/2015.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

7. Prin Încheierea din 22 octombrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 14.214/3/2012, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**. Excepția a fost ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dâmbovița cu prilejul soluționării recursului formulat împotriva Deciziei civile nr. 40 din 2 februarie 2015, pronunțată de Curtea de Apel București — Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și familie în Dosarul nr. 14.214/3/2012.

8. Prin Decizia civilă nr. 453 din 21 octombrie 2015, **Tribunalul Prahova — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006.** Excepția a fost ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dâmbovița cu prilejul soluționării recursului formulat împotriva Sentinței civile nr. 17361 din 18 decembrie 2014, pronunțată de Judecătoria Ploiești în Dosarul nr. 26.563/281/2011.

9. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorul acesteia susține, în esență, că dispozițiile de lege criticate sunt constituționale în măsura în care nu se aplică și cu privire la persoanele cu handicap admise în cadrul centrelor rezidențiale anterior intrării în vigoare a Legii nr. 448/2006. În acest sens, arată că decontarea cheltuielilor de îngrijire a persoanelor cu handicap care se efectuează între autoritățile administrației publice locale se realizează începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 448/2006, neexistând în reglementarea anterioară. Consideră că dispozițiile art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 trebuie coroborate cu prevederile Ordinului președintelui Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap nr. 468/2009, care la art. 2 alin. (2) prevede că „*Solicitarea conducătorului direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ-teritorială în care persoana cu handicap își are domiciliul, privind admiterea acesteia într-un centru rezidențial public din alt județ decât cel de domiciliu, reprezintă actul administrativ în baza căruia se realizează decontarea cheltuielilor.*” Prin urmare, decontarea se poate efectua numai dacă există solicitarea conducătorului direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ-teritorială în care persoana cu handicap își are domiciliul, privind admiterea acesteia într-un centru rezidențial public din alt județ decât cel de domiciliu, iar reglementarea referitoare la necesitatea existenței acestei solicitări s-a făcut prin art. 34 alin. (1) din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 448/2006, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 268/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 4 aprilie 2007. Așa fiind, decontarea cheltuielilor se poate solicita numai pentru persoanele admise în centrele rezidențiale ulterior apariției Hotărârii Guvernului nr. 268/2007 și numai cu respectarea procedurii prevăzute de art. 34 din acest act normativ. Chiar și în cazul în care decontarea s-ar realiza și pentru situațiile născute anterior apariției actelor normative menționate, aceste decontări nu se pot face fără a exista solicitarea conducătorului direcției generale de asistență socială și protecția copilului, așa cum reiese din Ordinul nr. 468/2009, întrucât atât solicitarea, cât și acordul conducătorului sunt o condiție imperativă pentru decontarea cheltuielilor. Această concluzie este susținută și de dispozițiile art. I pct. 14 din Hotărârea Guvernului nr. 89/2010 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 268/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 15 februarie 2010, dispoziții potrivit cărora «*La articolul 34, după alineatul (3) se introduce un nou alineat, alineatul (4), cu următorul cuprins:*

„(4) *Costul mediu lunar al cheltuielilor pentru persoanele cu handicap asistate și care au domiciliul în alte județe/sectoare ale municipiului București decât cel pe raza căruia se află centrul rezidențial va fi suportat, pe baza de convenții, din bugetul consiliului județean/local în care persoana cu handicap asistată are domiciliul.*”»

10. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția a II-a civilă** consideră că dispozițiile de lege criticate contravin prevederilor art. 15 alin. (2) din Constituție.

11. **Tribunalul Prahova — Secția I civilă** apreciază că dispozițiile de lege criticate nu vin în contradicție cu prevederile constituționale invocate și, în realitate, nu este vorba despre o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci de o apărare de fond legată de aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 448/2006.

12. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

13. **Guvernul** consideră că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, aspectele invocate de autorul excepției privind probleme de aplicare a legii.

14. **Avocatul Poporului** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată, iar dispozițiile de lege criticate sunt constituționale în măsura în care nu se aplică și persoanelor cu handicap admise în centru înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 448/2006.

15. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

16. Curtea Constituțională este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate cu care a fost sesizată.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008, dispoziții potrivit cărora „*Decontarea cheltuielilor dintre autoritățile administrației publice locale se face în baza costului mediu lunar al cheltuielilor efectuate în luna anterioară de centrul în care persoana cu handicap este îngrijită și protejată.*”

18. Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că aceste dispoziții de lege sunt contrare art. 15 alin. (2) din Constituție, referitor la neretroactivitatea legii civile.

19. Examinând dispozițiile de lege criticate, Curtea constată că acestea se referă la decontarea între autoritățile administrației publice locale a sumelor cheltuite cu îngrijirea persoanelor cu handicap în centrele rezidențiale publice, fără a se prevedea aplicarea acestora pentru o perioadă anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 448/2006, așa cum susține autorul excepției.

20. Critica autorului excepției se referă, în realitate, la incidența sub aspect temporal a dispozițiilor actelor administrative care reglementează modul de aplicare a Legii nr. 448/2006, respectiv ale Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 448/2006, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 268/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 4 aprilie 2007, și ale Ordinului președintelui Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap nr. 468/2009, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 702 din 20 octombrie 2009. Aceste probleme nu reprezintă însă aspecte de neconstituționalitate de competența instanței de contencios constituțional, ci aspecte ce țin de aplicarea legii, a căror soluționare revine în mod exclusiv instanței de judecată.

21. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A. d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, excepție ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dâmbovița în Dosarul nr. 14.214/3/2012 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția a II-a civilă și în Dosarul nr. 26.563/281/2011 al Tribunalului Prahova — Secția I civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția a II-a civilă și Tribunalului Prahova — Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 16 februarie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Patricia Marilena Ionea

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 95

din 25 februarie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Simina Popescu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, excepție ridicată de Societatea „Vlase International” — S.R.L. din Ialomița în Dosarul nr. 4.693/312/2014 al Judecătoriei Arad — Secția civilă și care formează obiectul Dosarului nr. 1.005D/2015 al Curții Constituționale.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale și pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 19 mai 2015, pronunțată în Dosarul nr. 4.693/312/2014, **Judecătoria Arad — Secția civilă a**

sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Societatea „Vlase International” — S.R.L. din Ialomița într-o cauză având ca obiect cererea de anulare a unui proces-verbal de constatare a unei contravenții.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că dispozițiile art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 care prevăd sancțiunea amenzii de la 25.000 lei la 35.000 lei pentru fapta de efectuare de transporturi de mărfuri care nu sunt indivizibile, cu depășirea masei totale admise, sunt neconstituționale, invocând lipsa de previzibilitate a normelor și quantumul exagerat al sancțiunilor pe care acestea îl instituie, precum și lipsa posibilității de plată în termen de 48 de ore a jumătate din minimumul amenzii prevăzut de lege.

6. Astfel, autorul susține că prevederile de lege criticate creează o situație vădit nefavorabilă contravenientului, în raport cu celelalte sancțiuni contravenționale instituite pentru nerespectarea de către operatorii de transport a dispozițiilor legale în domeniul transportului. Textul de lege criticat care prevede sancțiunea amenzii între 25.000 lei și 35.000 lei contribuie la discriminarea operatorilor de transport, prin stabilirea unui tratament neuniform din punctul de vedere al quantumului exagerat al amenzilor, al căror scop trebuie să fie, în primul rând, preventiv și educativ. De asemenea, în cazul transporturilor de marfă care nu este indivizibilă, contestatorului îi revine sarcina de a dovedi nelegalitatea și netemeinicia procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției, ceea ce încalcă prezumția de nevinovăție. În plus, din momentul sancționării sale contravenționale, persoana în cauză este

calificată de legislația națională drept „*contravenient*”, ceea ce înfrânge prezumția de nevinovăție. Invocă, în acest sens, Hotărârea din 4 octombrie 2007, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Anghel împotriva României*. Totodată, invocă lipsa de previzibilitate a normelor legale criticate, legiuitorul omițând să specifice o eventuală marjă procentuală, care să fie aplicată în minus față de masa cântărită la momentul controlului, ceea ce, contrar jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, determină lipsa garanțiilor specifice unui proces echitabil.

7. **Judecătoria Arad — Secția civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, reținând că dispozițiile art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 nu instituie un regim discriminatoriu, sancțiunea aplicându-se, în mod unitar, tuturor transportatorilor care încalcă prevederile cuprinse în norma legală menționată. Împrejurarea că Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 nu prevede posibilitatea achitării a jumătate din minimul amenzii nu reprezintă o încălcare a dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție. Posibilitatea achitării a jumătate din minimul amenzii este reglementată de Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor (și nu de Constituție), condiționată de existența unei dispoziții legale în acest sens. Or, lipsa unei astfel de dispoziții nu numai că nu încalcă prevederile constituționale, ci este în acord cu Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 — norma-cadru în domeniul contravențional. Cuantumul ridicat al limitelor de amendă contravențională derivă din aprecierea pericolului social abstract al faptelor contravenționale constând în nerespectarea maselor și/sau a dimensiunilor admise la transport, fixarea limitelor sancțiunii contravenționale fiind atributul exclusiv al puterii legislative, fără a putea constitui obiect al controlului de constituționalitate. Instanța judecătorească consideră că dispozițiile sancționatorii prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 nu încalcă art. 20 alin. (1) din Constituție, și că în cauză nu sunt indicate dispozițiile din tratatele constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, care ar fi încălcate prin aplicarea prevederilor de lege criticate, astfel încât nu se poate reține că acestea contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 148 alin. (2). În fine, art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 nu conține reglementări cu privire la sarcina probei în ipoteza contestării procesului-verbal de constatare a contravenției, iar eventualele „omisiuni legislative” nu conduc la neconstituționalitatea prevederilor sancționatorii inserate în articolul criticat. Lipsa de previzibilitate invocată de petent vizează, în realitate, o stare de fapt (modificarea maselor pe axe ca urmare a denivelărilor, respectiv a vitezei de deplasare), iar nu textul de lege pretins a fi neconstituțional, astfel că nici această critică nu este întemeiată.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, prevederile legale criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit dispozitivului încheierii de sesizare, prevederile art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 237 din 29 iunie 1998, modificate prin art. I pct. 39 din Ordonanța Guvernului nr. 7/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 70 din 30 ianuarie 2010.

12. Curtea observă că, ulterior sesizării sale de către instanța judecătorească, prevederile art. 61 din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 au fost modificate prin art. I pct. 37 din Legea nr. 198/2015 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 7/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 529 din 16 iulie 2015, nefiind păstrată soluția legislativă criticată.

13. În același timp, Curtea observă că dispozițiile art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 39 din Ordonanța Guvernului nr. 7/2010, sunt cele care produc efecte în cauza dedusă judecătii, astfel încât, în lumina Deciziei sale nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, Curtea urmează a analiza constituționalitatea acestor prevederi, care au următorul conținut: „*Următoarele fapte constituie contravenții, dacă nu constituie infracțiuni potrivit legii penale, și se sancționează după cum urmează: [...] p) efectuarea de transporturi de mărfuri care nu sunt indivizibile, cu depășirea masei totale maxime admise, maselor maxime admise pe axe și/sau dimensiunilor maxime admise prevăzute în anexele nr. 2 și 3 la prezenta ordonanță, cu amendă de la 25.000 lei la 35.000 lei*”.

14. În opinia autorului excepției, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (5) care consacră obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, art. 16 alin. (1) referitor la egalitatea în fața legii a cetățenilor, art. 20 alin. (2) potrivit căruia „*Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările intenționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile*” și art. 148 alin. (2) privind prioritatea tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și a celorlalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, față de dispozițiile contrare din legile interne. De asemenea, sunt invocate dispozițiile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, privind dreptul la un proces echitabil.

Examinând criticile de neconstituționalitate, Curtea reține că prevederile art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 au mai format obiect al controlului de constituționalitate, iar prin Decizia nr. 585 din 5 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 574 din 13 august 2012, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate. Cu acel prilej, Curtea a reținut că textul de lege criticat califică drept contravenție la regimul drumurilor fapta constând în efectuarea de transporturi de mărfuri care nu sunt indivizibile, cu depășirea anumitor mase maxime admise, dacă nu a fost comisă în asemenea împrejurări încât să fie considerată infracțiune potrivit legii penale, stabilind, totodată, și sancțiunea corespunzătoare, respectiv amenda între anumite limite, acolo precizate. Referitor la critica privitoare la pretinsa disproporție între sancțiunile prevăzute pentru infracțiunile și contravențiile la regimul rutier, Curtea a reținut că aceasta reprezintă o opțiune a legiuitorului, pe care instanța de contencios constituțional nu o poate cenzura.

15. Curtea reține că prevederile de lege criticate se circumscriu scopului Ordonanței Guvernului nr. 43/1997 care stabilește reguli privind administrarea, întreținerea și exploatarea drumurilor publice, pentru a transpune în practică dispozițiile cuprinse în art. 135 alin. (2) lit. b) din Constituție, potrivit cărora statul trebuie să asigure protejarea intereselor naționale.

16. Curtea constată că normele de lege criticate nu prezintă deficiențe sub aspectul preciziei, clarității ori previzibilității reglementării, astfel încât destinatarul lor este în măsură să își adapteze conduita în mod corespunzător. Prin urmare, încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție nu poate fi reținută. De altfel, lipsa de previzibilitate a normei, invocată în cauză, vizează, în realitate, diferite situații faptice, aspecte care excedează, în mod evident, controlului de constituționalitate.

17. Referitor la critica privitoare la pretinsa disproporție între sancțiunile prevăzute pentru infracțiunile și contravențiile la regimul drumurilor, Curtea precizează că stabilirea unor asemenea sancțiuni reprezintă o opțiune a legiuitorului, pe care instanța de contencios constituțional nu o poate cenzura. În același sens, prin Decizia nr. 704 din 17 iunie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 526 din 11 iulie 2008, Curtea a statuat că instituirea condițiilor de transport este un atribut exclusiv al legiuitorului, care a reglementat regimul de circulație pe drumurile publice, astfel încât desfășurarea traficului să aibă loc în deplină siguranță. De asemenea, prin Decizia nr. 11 din 20 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 96 din 2 februarie 2004, Curtea a statuat că stabilirea unor contravenții în sarcina participanților la trafic pe drumurile publice are ca scop prevenirea consecințelor negative în cazul încălcării reglementărilor privind regimul drumurilor.

18. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate formulată în raport cu art. 16 din Constituție, Curtea reține că prevederile legale supuse controlului de constituționalitate se aplică tuturor operatorilor de transport vizați de ipoteza normei, fără privilegii și fără discriminări, astfel încât încălcarea principiului constituțional al egalității în drepturi nu poate fi reținută. Nici susținerea autorului excepției în sensul că există o diferențiere de tratament juridic în raport cu celelalte sancțiuni contravenționale instituite pentru nerespectarea de către operatorii de transport a dispozițiilor legale în domeniul regimului drumurilor nu poate fi reținută, deoarece, potrivit jurisprudenței Curții, în acord cu cea a Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru situații de fapt diferite se poate stabili un tratament juridic

diferit, când acesta este justificat în mod obiectiv și rațional, prin elemente precum gravitatea faptei, valoarea socială ocrotită.

19. Distinct de acestea, Curtea constată că utilizarea de către legiuitor a noțiunii de „*contravenient*” nu are semnificația înfrângerii prezumției de nevinovăție. Instanța judecătorească, în procedura de soluționare a contestațiilor împotriva procesului-verbal de stabilire și sancționare a contravenției nu îl consideră vinovat pe contravenient înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive. În acest sens este jurisprudența Curții Constituționale, spre exemplu, Decizia nr. 236 din 15 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 317 din 11 mai 2012, și Decizia nr. 1.245 din 22 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 28 din 13 ianuarie 2012. De asemenea, Curtea a reținut că, din procedura de soluționare a plângerii împotriva procesului-verbal de stabilire și sancționare a contravenției nu rezultă răsturnarea sarcinii probei, ci, mai degrabă, exercitarea dreptului la apărare. În acest sens, prin Decizia nr. 1.096 din 8 septembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 695 din 15 octombrie 2009, Curtea a statuat că procesul-verbal de constatare și sancționare a contravenției se bucură de prezumția de legalitate, însă, atunci când este formulată o plângere împotriva acesteia, este contestată chiar prezumția de care se bucură. În acest caz, instanța de judecată competentă va administra probele prevăzute de lege, necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal. Cel care a formulat plângerea nu trebuie să își demonstreze propria nevinovăție, revenind instanței judecătorești obligația de a administra tot probatoriul necesar stabilirii și aflării adevărului. Instanțele de judecată nu pot face aplicarea strictă a regulii *onus probandi incumbit actori*, ci, din contră, chiar ele trebuie să manifeste un rol activ pentru aflarea adevărului, din moment ce contravenția intră sub incidența art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

20. De altfel, Curtea constată că prevederile art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 nu conțin reglementări cu privire la sarcina probei în ipoteza contestării procesului-verbal de constatare a contravenției reglementate, astfel încât, și sub acest aspect, critica de neconstituționalitate este neîntemeiată.

21. În final, Curtea constată că dispozițiile art. 148 alin. (2) din Constituție nu au incidență în cauză, deoarece nu sunt indicate dispozițiile din tratatele constitutive ale Uniunii Europene, și celelalte reglementări ale Uniunii Europene cu caracter obligatoriu, care ar fi încălcate prin aplicarea prevederilor de lege criticate.

22. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (l) lit. A. d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Societatea „Vlase International” — S.R.L. din Ialomița în Dosarul nr. 4.693/312/2014 al Judecătoriei Arad — Secția civilă și constată că prevederile art. 61 alin. (1) lit. p) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Arad — Secția civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 25 februarie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Simina Popescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 96

din 25 februarie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 17 alin. (5) teza finală
din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Simina Popescu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, excepție ridicată de Camelia-Maria Panu în Dosarul nr. 34.503/3/2013 (nr. în format vechi 3.042/2014) al Curții de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale și care formează obiectul Dosarului nr. 1.016D/2015 al Curții Constituționale.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra cererii formulate de partea Autoritatea Națională pentru Calificări prin care se solicită judecarea cauzei în lipsă.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, ca neîntemeiată. Precizează că dreptul fundamental la informație are un conținut juridic distinct de dreptul salariatului de a fi informat cu privire la clauzele esențiale ale contractului de muncă și că instituirea termenului de 20 de zile lucrătoare de la data apariției modificării unuia dintre elementele esențiale ale contractului de muncă, pentru încheierea unui act adițional la contract, respectă dispozițiile constituționale privind dreptul la muncă și protecția socială a muncii.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

5. Prin Decizia civilă nr. 5.093 din 29 octombrie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 34.503/3/2013 (nr. în format vechi 3.042/2014), **Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii.** Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Camelia-Maria Panu cu prilejul soluționării recursului împotriva Sentinței civile nr. 10.791 din 4 decembrie 2013, pronunțată de Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații împotriva deciziei unilaterale de modificare a contractului individual de muncă.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate autoarea acesteia susține că, prin art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, se încalcă atât dreptul la informație, garantat de art. 31 din Constituție, normă de drept

care nu prevede nicio limitare sau posibilitate de restrângere sau îngrădire prin prevederi legale cu forță juridică inferioară Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 53/2003 — Codul muncii, care statuează expres, la nivel de principiu al legii, obligația angajatorului de a informa salariatul cu privire la condițiile de muncă și la cuantumul remunerației pe care o va primi. Astfel, prevederile de lege criticate limitează dreptul cetățeanului salariat de a fi informat de către angajatorul, persoana juridică de drept public, asupra condițiilor sau a modificării condițiilor de exercitare a raporturilor de muncă, permițând înfăptuirea unor abuzuri de drept constând în modificarea unilaterală și nenotificată a acestor raporturi și a cuantumului salariului, fără ca salariatul să poată opta, în termen rezonabil, pentru încetarea raporturilor de muncă. Principiul de drept potrivit căruia nimeni nu poate invoca necunoașterea legii în fața unei instanțe judecătorești nu poate fi aplicabil unor raporturi juridice de natură contractuală, cum sunt cele de dreptul muncii, în care nu legea este pusă în discuție, ci acordul salariatului, manifestat expres prin contractul individual de muncă, de a mai continua sau nu munca și dreptul său de a refuza aplicarea unilaterală a legii de către angajator.

7. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține, totodată, că prevederile art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii instituie două categorii de cetățeni angajați, una care este informată (cei din mediul economic privat) și una care nu este informată (cei care lucrează în sfera publică), producând o discriminare asupra dreptului la muncă al cetățenilor. Lipsa unei informări corecte și în termen rezonabil a angajatului cu privire la incidența și aplicarea în concret a dispozițiilor unei legi de modificare a drepturilor sale salariale încalcă cert dreptul său la informare și îi viciază consimțământul dat pentru executarea unui raport juridic de muncă în anumite condiții cu care a fost de acord și care, de la o anumită dată, nu îi mai sunt aplicabile.

8. În ceea ce privește încălcarea dreptului la muncă, garantat de art. 41 din Constituție, autoarea excepției susține că, prin art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, se instituie posibilitatea pentru autoritățile publice angajatoare de a nu informa salariatul cu privire la modificarea raportului de muncă și de a modifica unilateral încadrarea în muncă (funcția) și cuantumului drepturilor salariale, fără acordul salariatului. Or, art. 41 din Constituție garantează dreptul persoanei angajate de a munci în anumite condiții alese și însușite de aceasta, pentru un salariu pe care îl negociază și îl cunoaște. Posibilitatea angajatorului de drept public de a modifica unilateral elementele contractului de muncă, fără acordul salariatului, inclusiv în cazul în care salariul se diminuează printr-un act normativ, reprezintă muncă forțată.

9. **Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, sens în care reține că obligația angajatorului de informare a viitorului salariat sau a salariatului cu privire la clauzele inițiale ale contractului individual de muncă sau cu privire la cele pe care intenționează să le modifice nu este identică cu obligația de informare ce revine autorităților publice. În cazul raporturilor de muncă,

informarea este o etapă prealabilă a negocierii dintre angajator și salariat cu privire la elementele raportului de muncă ce va fi stabilit de comun acord între aceștia, raport de drept privat, iar nu de drept public. Cu toate acestea, părțile nu pot negocia încheierea unui contract individual de muncă cu clauze care contravin conținutului minimal instituit de legiuitor în reglementarea dreptului fundamental la protecție a muncii. O astfel de ipoteză ar atrage nulitatea absolută a clauzelor respective. Informarea și negocierea liberă dintre părți sunt permise de legiuitor și pentru situația modificării unor clauze ale contractului individual de muncă, cu respectarea unei exigențe formale de încheiere a unui act adițional la contract într-un termen legal, dar și a exigenței de fond a respectării nivelului minimal al tuturor drepturilor și obligațiilor prevăzute de lege în sarcina salariatului și angajatorului. Prin excepție de la obligația de informare și de negociere a oricărei modificări a contractului individual de muncă, clauzele lui se pot modifica prin efectul legii, caz în care nu este necesară îndeplinirea vreunei formalități de emiteră a unui act unilateral al angajatorului sau de încheiere a unui act adițional la contract. Opțiunea legiuitorului este justificată câtă vreme dreptul fundamental la protecția muncii poate cunoaște reglementări diferite la momente de timp diferite, pe rațiuni de politică socială a statului. Astfel, legiuitorul a recunoscut posibilitatea de a stabili alt conținut al elementelor obligatorii ale raportului de muncă, elemente care produc efecte și asupra contractelor aflate în executare. În categoria acestor elemente se includ, de exemplu: stabilirea salariului minim brut pe țară garantat în plată, stabilirea salariilor pentru personalul plătit din fonduri publice, durata preavizului, durata concediului de odihnă minim etc. Informarea salariatului cu privire la noul conținut al clauzelor contractului său de muncă se produce ca urmare a publicării legii care le reglementează în Monitorul Oficial al României, ceea ce face de prisos orice informare suplimentară din partea angajatorului. În măsura în care salariatul nu este de acord cu executarea contractului individual de muncă în noile condiții, modificate prin efectul legii, fără intervenția angajatorului, are posibilitatea recunoscută de Legea nr. 53/2003 — Codul muncii de a-l înceta din inițiativa sa.

10. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 41 din Constituție, instanța judecătorească reține că libertatea muncii presupune dreptul persoanei de a alege singură și liberă profesia, dacă muncește sau nu, unde, pentru cine și în ce condiții. Forma sa de exprimare este tocmai caracterul contractual al tuturor formelor raportului juridic de muncă. Libertatea muncii este asigurată prin reglementarea încetării contractului individual de muncă din inițiativa salariatului, fără nicio limitare sau constrângere, cu excepția dreptului la preaviz, în egală măsură fiind garantată prin stabilirea limitativă prin lege a cazurilor și motivelor pentru care încetarea contractului poate avea loc din inițiativa angajatorului.

11. În cazul recurenței, libertatea muncii nu a fost încălcată prin faptul că s-au modificat condițiile de muncă stabilite inițial cu angajatorul, condiții referitoare la funcție și salariu, tocmai pentru că aceasta avea posibilitatea legală de a înceta raportul de muncă, modificat prin efectul legii. Prin emiteră de către angajator a unei decizii de reîncadrare a salariatei, aceasta nu poate pretinde cu temei că a fost constrânsă să presteze munca în noile condiții salariale, calificate drept muncă forțată, după cum nu poate pretinde cu temei că noul salariu, stabilit în baza legii-cadru de salarizare unitară a personalului plătit din fonduri publice, a instituit sclavia, munca fără remunerație.

12. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

13. **Avocatul Poporului** consideră că prevederile art. 17 alin. (5) teza finală din Codul muncii sunt neconstituționale în raport cu dispozițiile art. 31 și art. 41 din Constituție, sens în care arată că informarea și consultarea angajaților reprezintă o măsură de protecție socială a muncii și are drept premisă existența unor raporturi de muncă, plasate, la rândul lor, în sfera de protecție a dreptului la muncă, consacrat de art. 41 alin. (1) din Constituție. În consecință, obligația legiuitorului de a institui măsuri concrete de informare și consultare a angajaților vizează, din punct de vedere temporal, perioada cuprinsă între începerea și încetarea raporturilor de muncă, astfel încât, în tot acest interval de timp, angajatorul trebuie să se manifeste activ în îndeplinirea cu bună-credință a acestei obligații. Stabilind obligativitatea interpretării drepturilor și libertăților cetățenilor în concordanță cu tratatele internaționale la care România este parte, legiuitorul constituant a impus în mod implicit un nivel de protecție constituțională a drepturilor și libertăților fundamentale cel puțin la nivelul celui prevăzut în actele juridice internaționale. În acest context, reglementarea unei măsuri de protecție socială a muncii într-un tratat internațional, coroborată cu importanța și amplitudinea sa socială, are drept rezultat conferirea dreptului sau libertății prevăzute în cuprinsul Constituției, a unei interpretări în consonanță cu tratatul internațional, cu alte cuvinte a unei interpretări care dezvoltă în mod evolutiv conceptul constituțional. De altfel, potrivit părții I pct. 21 și 29 din Carta socială europeană revizuită adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, ratificată prin Legea nr. 74/1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 193 din 4 mai 1999, „*lucrătorii au dreptul de a fi informați și consultați în cadrul întreprinderii*”, respectiv „*lucrătorii au dreptul de a fi informați și consultați în procedurile de concediere colectivă*” [a se vedea art. 17 alin. (3) lit. i) din Codul muncii care prevede *condițiile de acordare a preavizului de către părțile contractante și durata acestuia*] — ceea ce, prin prisma art. 11 alin. (1), art. 20 alin. (1) și art. 41 alin. (2) teza întâi din Constituție, nu poate duce decât la interpretarea dreptului la protecția socială a muncii în sensul că acesta cuprinde ca elemente componente informarea și consultarea angajaților, acestea fiind, astfel, integrate conținutului normativ al dreptului fundamental anterior menționat. Având în vedere cele anterior expuse, apreciază că teza întâi a art. 41 alin. (2) din Constituție are un conținut normativ flexibil tocmai pentru a putea fi adaptat la schimbările social-economice la care este supusă societatea de-a lungul timpului. Această concluzie este susținută și de faptul că teza a doua a aceluiași text constituțional, pentru a defini elementele componente ale dreptului la măsuri de protecție socială a muncii, dezvoltă teza întâi a art. 41 alin. (2) din Constituție, printr-o trimitere generică la lege. Această trimitere la lege permite Curții Constituționale ca, prin jurisprudența sa, să constituționalizeze acele drepturi ale angajaților prevăzute de lege care reprezintă fie o transpunere a unor prevederi din tratate internaționale la care România este parte, fie măsuri de protecție socială a muncii, cu un impact social-economic deosebit. Invocă Decizia Curții Constituționale nr. 64 din 24 februarie 2015.

14. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, prevederile legale criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

15. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 18 mai 2011, având următorul cuprins: *„Orice modificare a unui act adițional la contract, într-un termen de 20 de zile lucrătoare de la data apariției modificării, cu excepția situațiilor în care o asemenea modificare este prevăzută în mod expres de lege.”*

17. În opinia autoarei excepției, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 31 privind dreptul la informație și art. 41 privind munca și protecția socială a muncii.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că prevederile art. 17 alin. (5) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii stabilesc regula privind obligativitatea încheierii unui act adițional la contractul individual de muncă, în cazul modificării elementelor contractului, precum și excepția de la această regulă, pentru situația în care o asemenea modificare este prevăzută expres de lege.

19. Astfel, contrar susținerilor autoarei excepției referitoare la existența unei discriminări între salariații din mediul public și cel privat, în sensul că numai în cazul ultimei categorii există obligația încheierii unui act adițional la contractul individual de muncă în cazul modificării elementelor contractului, Curtea reține că prevederile art. 17 alin. (5) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii vizează, de principiu, toate raporturile de muncă existente la un moment dat și care sunt modificate în mod expres printr-o lege, indiferent că este vorba de angajați din mediul public sau privat.

20. Curtea constată că această prevedere legală permite legiuitorului să își îndeplinească obligația pozitivă de a crea cadrul legal necesar în care să se desfășoare raporturile de muncă, expresie a dispozițiilor art. 41 din Constituție. Cu alte cuvinte, în reglementarea dreptului fundamental la protecție socială a muncii, legiuitorul are deplina competență de a stabili condițiile minimale ale unui contract individual de muncă. Totodată, informarea și negocierea liberă dintre părțile contractului de muncă sunt permise de legiuitor pentru situația modificării unor elemente ale contractului individual de muncă, cu respectarea exigenței formale de încheiere a unui act adițional la contractul individual de muncă. Prin excepție, elementele contractului individual de muncă se pot modifica prin efectul legii, caz în care nu este necesară îndeplinirea formalității de încheiere a unui act adițional la contract.

21. În același timp, Curtea precizează că există unele cazuri în care legea nu poate interveni în raporturile dintre angajații și angajatorii privați, respectiv în privința cuantumului concret al salariilor ce depășesc cuantumul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, aspect care este exclus în raporturile dintre angajații și angajatorii din mediul public. Asemenea cazuri sunt obiectiv justificate având în vedere că, în raport cu sursa de finanțare a cheltuielilor de personal, angajații din mediul privat nu se află în aceeași situație juridică cu cei din mediul public (a se vedea în acest sens, Decizia nr. 874 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Decizia nr. 1.658 din 28 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 44 din 18 ianuarie 2011, și Decizia nr. 1.265 din 27 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 885 din 14 decembrie 2011).

22. De asemenea, prin Decizia nr. 1.601 din 9 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 4 februarie 2011, Curtea a statuat că, în sfera publică, salariile/indemnizațiile/soldele sunt stabilite în baza legii [a se vedea, în acest sens, și art. 162 alin. (3) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii], ca act al legiuitorului originar sau delegat, iar angajatorul public nu are competența de a acorda drepturi

salariale numai în baza și în temeiul unei manifestări discreționare de voință. Manifestarea sa de voință este condiționată și totodată limitată de lege. Însă, atunci când legea diminuează cuantumul sporurilor sau le suprimă, contractul individual de muncă nu trebuie renegociat prin întâlnirea voinței concordante a celor două părți contractante pentru a se aplica noile prevederi legale.

23. În același sens, prin Decizia nr. 1.250 din 7 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 764 din 16 noiembrie 2010, Curtea a statuat că ordonatorii principali de credite trebuie să respecte legea și să o aplice ca atare, chiar dacă aceasta are ca efect, pentru viitor, modificarea unor clauze din contractele de muncă, individuale sau colective, ale personalului plătit din fonduri publice. Rațiunea acestei concluzii constă în faptul că temeiul încheierii, modificării și încetării contractului este legea, iar dacă, pentru viitor, legea prevede o redimensionare a politicii salariale bugetare, toate contractele pendinte sau care vor fi încheiate trebuie să reflecte și să fie în acord cu legea.

24. Distinct de acestea, Curtea mai reține că opțiunea legiuitorului pentru soluția legislativă de a nu impune obligația angajatorului de a încheia un act adițional la contractul individual de muncă, în cazul modificării elementelor contractului prin lege, este pe deplin justificată, de vreme ce, odată cu publicarea legii în Monitorul Oficial al României, destinatarul său (în cauza de față, salariatul) are la dispoziție premisele necesare pentru a lua la cunoștință de normele juridice care guvernează raporturile juridice de muncă. Sunt asigurate, astfel, garanțiile necesare îndeplinirii obligațiilor fundamentale de respectare a legilor, astfel cum aceasta este prevăzută de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora *„În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”*.

25. În plus, Curtea observă că Directiva 91/533/CEE a Consiliului din 14 octombrie 1991 privind obligația angajatorului de a informa lucrătorii asupra condițiilor aplicabile contractului sau raportului de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene seria L, nr. 288/32 din 18 octombrie 1991, stabilește, prin art. 5 *„Modificarea unor elemente ale contractului sau raportului de muncă”*, că orice modificare a elementelor esențiale ale contractului de muncă trebuie să facă obiectul unui document scris care va fi pus de către angajator la dispoziția lucrătorului cât mai curând posibil, dar nu mai târziu de o lună de la data la care respectiva modificare are efect. Documentul scris nu are caracter obligatoriu în cazul unei modificări a actelor cu putere de lege, a actelor administrative sau a altor norme obligatorii ori a convențiilor colective menționate în cuprinsul directivei.

26. În aceste condiții, Curtea reține că prevederile art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii nu îngădesc dreptul la muncă și nu restricționează sub niciun aspect alegerea liberă a profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă și, prin urmare, constată că dispozițiile art. 41 din Constituție nu sunt încălcate. Totodată, Curtea nu poate reține ipoteza muncii forțate, invocată de autoarea excepției, atât timp cât libertatea muncii este asigurată și prin aceea că, în măsura în care nu este de acord cu executarea contractului individual de muncă în noile condiții salariale, modificate prin efectul legii, salariatul are posibilitatea de a-l înceta din inițiativa sa, în condițiile prevăzute de art. 81 din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii.

27. De asemenea, reținând că obligația angajatorului de informare a salariatului cu privire la elementele contractului individual de muncă sau cu privire la cele modificate este distinctă de obligația autorităților publice de informare a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal, Curtea constată că, în raport cu dispozițiile art. 31 din Constituție, conținutul normativ al textului de lege criticat nu are legătură cu dreptul fundamental la informație.

28. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Camelia-Maria Pancu în Dosarul nr. 34.503/3/2013 (nr. în format vechi 3.042/2014) al Curții de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale și constată că prevederile art. 17 alin. (5) teza finală din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 25 februarie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Simina Popescu

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948368 936058